

Aneta Kasprzyk

"Polskie banki w drodze do Unii Europejskiej", W. L. Jaworski, Warszawa 1997 : [recenzja]

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 1, 191-196

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sposób bardziej wiarygodny i rzeczywisty dostrzec prawo tworzące się we Wspólnocie Europejskiej oraz reguły nią rządzące. Omawiana pozycja powinna być pomocną lekturą dla osób zawodowo związanych z tematem opracowania, a także dla wszystkich, którzy interesują się prawem Wspólnoty Europejskiej, szczególnie w kontekście przystąpienia Polski do tej organizacji. Nie należy jej jednak polecać osobom, które dotychczas nie spotkały się z prawem wspólnotowym. Omawiana problematyka wymaga bowiem wcześniejszego zapoznania się z ogólnymi zasadami obowiązującymi na obszarze wspólnego rynku oraz kompetencjami zarządzających je organów. Duża ilość przykładów i orzecznictwa na które powołuje się autor wymaga od czytelnika ogromnej uwagi, gdyż niektóre z nich są wykorzystywane wielokrotnie w różnych kontekstach.

Tomasz Jarocki

W. L. JAWORSKI: *POLSKIE BANKI W DRODZE DO UNII EUROPEJSKIEJ*, WYDAWNICTWO POLTEXT, WARSZAWA 1997, s. 286

Początek obecnej dekady zaowocował radykalną zmianą koncepcji rozwoju polskiej gospodarki. Zerwano z wizją systemu socjalistycznego na rzecz świadomego kreowania podwalin gospodarki rynkowej. Jednym z najistotniejszych filarów transformacji gospodarczej jest rekonstrukcja efektywnego sektora bankowego. Stanowi on bowiem bardzo ważny komponent struktury instytucjonalnej oraz sposobu funkcjonowania gospodarki pieniężno-kredytowej.

Przełom ustrojowy stał się stymulatorem głębokiej zmiany pozycji i roli rodzimych banków. Niemal z rocznym wyprzedzeniem w stosunku do reszty gospodarki zainicjowany został proces adaptacji aparatu bankowego do reguł i wymogów stanowiących „kręgosłup” gospodarki rynkowej.

Oczywiście, z powodu negatywnego socjalistycznego dziedzictwa, banki napotykały na rozmaite perturbacje np. w postaci drastycznego osłabienia kondycji finansowej, barier infrastrukturalnych, braków wyposażenia, czy też egzystowania w praktyce bankowej specyficznych nawyków, wygenerowanych przez poprzedni system.

Tym niemniej, mimo tych mankamentów, w relatywnie szybkim tempie nastąpiła transformacja banków z niesamodzielnych jednostek

wykonawczych w kluczowe ogniwa gospodarki. Oczywiście przed większością banków pozostaje do wykonania pokaźna praca, ażeby stały się efektywnymi podmiotami nie tylko w konkurencji z innymi bankami rodzimymi, ale i jednostkami zagranicznymi.

Stanowi to bowiem implikację procesów integracyjnych z Unią Europejską. Krajowe banki muszą dostosować się do norm obowiązujących w Unii i skutecznie przygotować się do rywalizacji z bankami zachodnimi. Powinny minimalizować zagrożenia wiążące się z wejściem na nasz rynek znakomicie funkcjonujących banków zachodnich. Ale powinny również dyskutować szanse z tego faktu wypływające, dokonując zmian w procesie swego funkcjonowania, by być sprawniejszymi i zająć lepszą pozycję na rynku. Bowiem perspektywa pojawienia się na krajowym rynku nowych jednostek zagranicznych jest świetnym czynnikiem mobilizującym dla naszych banków, a przynajmniej powinna taką być.

Praca pod redakcją naukową prof. Władysława L. Jaworskiego zatytułowana *Polskie banki w drodze do Unii Europejskiej* poświęcona jest różnym aspektom procesu adaptacji polskiego sektora bankowego do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej poświęcona jest. Na jej zasadniczą kompozycję składają się dwa bloki tematyczne: „Problemy systemu pieniężnego i bankowego” oraz „Problemy systemu kredytowego”. Z kolei w poszczególnych rozdziałach tych bloków autorzy prezentują szczegółowe aspekty omawianych zagadnień.

Zdzisław Fedorowicz w części pt. „Dostosowanie systemu pieniężnego w Polsce do standardów europejskich” przedstawia kompendium wiedzy na temat procesu tworzenia unii monetarnej w UE. Stawia tezę, że przygotowanie polskiego systemu pieniężnego do procesu integracyjnego będzie składało się z dwóch stadiów:

- stadium osiągania standardów, które aktualnie obowiązują narodowe systemy pieniężne krajów Unii, ale podlegają permanentnemu doskonaleniu, co automatycznie oznacza obowiązek skracania obecnego dystansu oraz równoległe doskonalenie systemu pieniężnego według nowych dyrektyw i rekomendacji;
- fazy przygotowania się do akcesu do unii monetarnej i urzeczywistniania działań z tym związanych.

Autor uznaje za najdonioślejsze kwestie związane z adaptacją rodzimego systemu pieniężnego do aktualnych wzorców obowiązujących w UE m.in. charakter pieniądza i reguły jego kreacji, strukturę systemu bankowego, zasady i mechanizm kontroli podaży pieniądza oraz jego

wymienialność, metody kształtowania kursów walutowych i wreszcie stabilność siły nabywczej pieniądza.

W części zatytułowanej „Polskie banki wobec wejścia do europejskiego systemu bankowego” Władysław L. Jaworski zawarł m.in. swego rodzaju katalog dotyczący statusu naszego sektora bankowego, zwracając szczególną uwagę na jego niedostatki. Autor formułuje także fundamentalne wymogi Wspólnoty Europejskiej, które będą obowiązywać nasz system bankowy, a mianowicie: zaakceptowanie warunków ostrożnościowych; wykreowanie odpowiedniej struktury instytucjonalnej (m.in. ubezpieczanie kredytów, depozytów, wywiadownie); eliminowanie preferencji i dotacji państwowych oraz poszerzenie aparatu bankowego o nowe rodzaje instytucji finansowych.

W rozdziale pt. „Konsolidacja w sektorze bankowym wobec perspektywy nasilenia konkurencji zagranicznej” jego autor - Bohdan Kosiński stoi na stanowisku, że konsolidacja byłaby panaceum na najpoważniejsze bolączki banków. Chodzi tu o niezwykle szczupłe, w porównaniu z bankami zachodnimi, wyposażenie kapitałowe naszych banków; niekorzystne rozlokowanie funduszy oraz niedostatki finansowe instytucji pomocniczych systemu bankowego i zawężony zakres ich działalności. Dzięki procesowi konsolidacji w ramach sektora działałyby jednostki dostatecznie silne i realizujące adekwatne do tej kategorii banków zadania.

Rozdział „Wybrane aspekty dostosowania polskiego systemu bankowego do wymagań Unii Europejskiej i OECD” autorstwa Jana K. Solarza zaznajamia czytelnika z możliwością pojmowania tego procesu w dwojaki sposób. Można go mianowicie traktować statycznie, jako lukę między aktualnym stanem regulacji unijnych a przepisami polskimi. W tej sytuacji ciężar rozważań przenosi się w obszar teorii i praktyki harmonizacji prawa krajowego i unijnego.

Według autora proces ten może być również traktowany w kategoriach dynamicznego poszukiwania odpowiedzi na pytania rozwojowe, które stanowi m.in. członkostwo Polski w UE w niedalekiej przyszłości. W tym wariantcie pojmowania procesu dostosowawczego mamy do czynienia ze ścieraniem się interesów właścicieli i pracowników banków, nadzoru bankowego, deponentów, inwestorów, dotyczące kwestii tempa i zasięgu koniecznych przeobrażeń.

Zofia Zawadzka w opracowaniu zatytułowanym „Dostosowanie niemieckiego systemu bankowego do wymagań Unii Europejskiej” prezentuje poszczególne etapy tego procesu, szczegółowo zaznajamiając czytelnika z dyrektywami unijnymi wprowadzonymi do ustawodawstwa

niemieckiego. Przedstawia także detale funkcjonowania tamtejszego banku centralnego oraz zadania nadzoru bankowego w Niemczech.

Szczególnie wartościowe jest przybliżenie przez autorkę działań banków niemieckich, mających na celu poprawę ich efektywności. Chodzi tu mianowicie o: fuzje z innymi bankami; redukcję liczby oddziałów i zmniejszenie zatrudnienia; przeobrażenia struktury organizacyjnej banków w drodze jej spłaszczenia; aktywne poszukiwanie sfer działalności przynoszących dochody oraz controlling i podnoszenie kwalifikacji personelu.

Drugi blok tematyczny rozpoczyna opracowanie Barbary Gruszki pt. „Zewnętrzne normy funkcjonowania banku”. Autorka wprowadza nas w szczegóły rozbieżności istniejących w naszym prawie bankowym, odnosząc je do norm funkcjonujących w prawodawstwie unijnym.

Z kolei Zbigniew Krzyżkiewicz w części „Dostosowanie produktów bankowych do praktyki banków Unii Europejskiej” konstatuje, że jedną z możliwości rozwoju i poprawy jakości usług rodzimych banków, oferujących wciąż niewielką ich gamę, jest wdrożenie innowacji bankowych.

Integracja naszych banków z systemem bankowości europejskiej i globalnej wymaga „implantacji” tychże innowacji w różnych typach operacji bankowych. Powinny one przystosować krajowe banki do procesu współdziałania z bankami zachodnioeuropejskimi w warunkach konkurencji i ryzyka. Meritum innowacji zasadza się na wprowadzeniu nowych produktów bankowych, ewolucji struktur organizacyjnych oraz wdrażaniu nowoczesnej techniki.

W opracowaniu Grażyny Rytelewskiej noszącym tytuł „Wybrane problemy bankowości detalicznej w Polsce i Unii Europejskiej” jego autorka stwierdza, że proces adaptacji krajowego systemu bankowego do warunków Wspólnot Europejskich wymaga stworzenia możliwości zabezpieczenia jakości obsługi finansowej gospodarstw domowych na poziomie reprezentowanym przez banki zachodnie.

Autorka postuluje, by zmiany dokonujące się w naszym systemie bankowym zmierzały w szczególności do wyeliminowania najważniejszych rozbieżności między uregulowaniami polskimi a rozwiązaniami unijnymi, dotyczących sfery bezpieczeństwa i ochrony interesów gospodarstw domowych.

Natomiast Wiesław Spruch w opracowaniu „Dostosowanie systemu kart płatniczych w Polsce do rynku usług finansowych w Unii Europejskiej” postuluje wdrożenie w naszym kraju racjonalnego programu budowy całego systemu tych kart. Według autora jego fundamentem

winna być karta debetowa, przeznaczona dla masowego klienta i akceptowana przez liczące się banki.

Autorowi zależy także, by karta ta spełniała europejskie standardy, ponieważ umożliwiłoby to posiadanie przez wspomniany program podstaw ekonomicznych, technicznych i organizacyjnych, odpowiadających koncepcjom rozwoju i regułom funkcjonowania systemu kart płatniczych w państwach członkowskich UE.

Opracowanie Macieja S. Wiatra zatytułowane „Ograniczanie indywidualnego ryzyka kredytowego” traktuje o realizowaniu tego niezwykle istotnego celu za pośrednictwem oceny zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu. Dla celów porównawczych zaprezentowano metody oceny tej kategorii, funkcjonujące w niektórych bankach europejskich, amerykańskich oraz w warszawskim Powszechnym Banku Kredytowym S.A.

Kończące omawianą pozycję opracowanie autorstwa Małgorzaty Zaleskiej pt. „Współczynnik wypłacalności w polskim prawie bankowym i dyrektywach Unii Europejskiej” prezentuje szczegóły metody obliczania powyższego współczynnika ściśle związanego z ryzykiem kredytowym. Mamy tu do czynienia z metodą Bazylejskiego Komitetu Uregulowań i Nadzoru Praktyk Bankowych oraz obliczaniem go według dyrektyw unijnych i wedle polskiego prawa bankowego.

Rekapitulując, należy przede wszystkim skonstatować niewątpliwy fakt wykonania przez zespół, opracowujący recenzowaną pozycję, ogromnego wysiłku, który zaowocował znakomitym efektem. Książka „Polskie banki w drodze do Unii Europejskiej” jest bowiem bodaj pierwszą, która w tak kompleksowy i głęboki jednocześnie sposób przybliży tytułową tematykę.

Czytelnik otrzymuje pracę naświetlającą całe spektrum zagadnień związanych z drogą naszych instytucji bankowych do UE. Może dzięki temu uświadomić sobie, jak ten proces jest skomplikowany i jakiego poważnego wysiłku wymaga ze strony państwa i samych banków, by zakończyć się sukcesem.

Prezentowane treści cechuje przejrzysta struktura, posiłkowanie się przystępnym językiem, dogłębne wyjaśnianie kwestii, mogących okazać się - szczególnie dla czytelnika słabo zorientowanego w problemach bankowości - skomplikowanymi.

Jestem przekonana, że omawiana pozycja godna jest zarekomendowania przede wszystkim osobom, którym bliskie są rozmaite aspekty historycznego procesu integracji naszego kraju ze strukturami europejskimi, w tym niezmiernie istotna dla polskiej gospodarki integracja

krajowego sektora bankowego z jego zachodnioeuropejskimi odpowiednikami.

Aneta Kasprzyk

**R.W. GRIFFIN: *PODSTAWY ZARZĄDZANIA
ORGANIZACJAMI*, WYDAWNICTWO PWN,
WARSZAWA 1996**

W roku 1996 na rynku pojawił się podręcznik *Podstawy zarządzania organizacjami* (Wydawnictwo Naukowe PWN), którego autorem jest Ricky W. Griffin (w tłumaczeniu Michała Rusińskiego). Podstawą wersji polskiej jest czwarte wydanie tego podręcznika, jakie ukazało się w roku 1993 (pierwsze w 1984). Na tle innych, coraz liczniejszych prac z zakresu zarządzania, recenzowana praca wyróżnia się na plus. Jest doskonale skonstruowana, zwłaszcza pod kątem potrzeb dydaktyki. Świadczy o tym układ i treść poszczególnych części, których jest siedem. Pierwsza prezentuje podstawy zarządzania, a mianowicie omawia proces zarządzania, rodzaje menedżerów i ich umiejętności, a także zakres zarządzania. W bardzo przystępny sposób Autor pokazuje rozwój nauki o zarządzaniu, rozpoczynając od spojrzenia klasycznego (naukowe zarządzanie i zarządzanie administracyjne), poprzez spojrzenie behawioralne, ilościowe, aż po spojrzenie integrujące.

Część druga pracy poświęcona została umiejscowieniu zarządzania w otoczeniu, w kontekście etycznym i społecznym, a także globalnym. Autor wskazuje na znaczenie otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego przedsiębiorstwa. Ważne miejsce zajmują rozważania o etyce i odpowiedzialności w organizacjach. Prezentowane są więc argumenty za i przeciw społecznej odpowiedzialności.

Cztery kolejne części podręcznika obejmują tematykę funkcji zarządzania, a mianowicie: planowanie i podejmowanie decyzji, organizowanie, przywództwo oraz kontrolowanie. Autor zwięźle wyjaśnia cele planowania, rodzaje planów, formułowanie strategii przedsiębiorstwa oraz zasady ich wdrażania. Wskazuje na istotę podejmowania decyzji, a także różne podejścia w tym zakresie (uwzględnia m.in. grupowe podejmowanie decyzji). Przedstawia także narzędzia pomocne w planowaniu i podejmowaniu decyzji.